

MICHAL DOLEŽEL
200494

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ
ÚSTAV ARCHEOLOGIE A MUZEOLOGIE

REFERÁT NA TÉMA

***ORIENTACE KOSTROVÝCH POHŘBŮ NA KONCI ENEOLITU, VE STARŠÍ A
STŘEDNÍ DOBĚ BRONZOVÉ. VZÁJEMNÉ VZTAHY POHŘEBIŠŤ. POHŘBY
V RAKVÍCH A KAMENNÉ OBLOŽENÍ. SOCIÁLNÍ STRUKTURA, DEMOGRAFIE***

AEA 62
BRONZ A HALŠTAT – SEMINÁŘ

LITERATURA:

- ŠMEJDA, Ladislav; *Tradice kultury zvoncovitých pohárů na pohřebišti v Holešově.*
- STUHLÍK, Stanislav; STUHLÍKOVÁ, Jana. *Pravěké pohřebiště v Moravské Nové Vsi-Hruškách.* Brno – Archeologický ústav Akademie věd České republiky, 1996. 211 s.
- LORENCOVÁ, Anna; BENEŠ, Jan; PODBORSKÝ, Vladimír. *Těšetice-Kyjovice 3 : únětické pohřebiště v Těšeticích – Vinohradech.* Brno – Universita J. E. Purkyně v Brně, 1987. 273 s.

Pohřebiště v Holešově:

Holešovická nekropole obsahovala pohřby Kultury zvoncovitých pohárů (KZP) a skupiny Chlopice-Veselé.

- Všechny 10 pohřbů KZP byly kostrové s typickou severojižní orientací.
- Hroby skupiny Chlopice-Veselé měly naopak orientaci rovnoběžníkovou.

Výjimku však tvořilo několik hrobů skupiny Chlopice-Veselé v severní části pohřebního areálu, jež měly orientaci shodnou s hroby KZP.

To může svědčit o značné vzájemné blízkosti obou kultur.

Statistika:

Z 10 pohřbů KZP byli 3 ve věku Infans II (7-14 let), 2 pohřby v dospělém věku, 3 Maturus I (40-49 let) a 2 Adultus I (20-29 let).

Nejnižší věk Infans II (7-14 let) 30%, nejvyšší Adultus I (20-29 let) 20%.

Pohřebiště v Moravské Nové Vsi-Hruškách:

Na zdejší nekropoli bylo zaznamenáno:

11 hrobů KZP, 26 patřilo protoúnětické fázi (PÚK) a 7 starší únětické kultuře (ÚK).

KZP

- Hrobové jámy KZP neměly žádnou konstrukční úpravu, v jednom případě však bylo zachyceno dřevěné obložení stěn.
- Všechny skelety lidu KZP byly kostrové s tradičním uložením i orientací – muži ve skrčené poloze na levém a ženy na pravém boku, se severojižní orientací a obličejovou částí k východu.

Statistika:

Z 11 pohřbů KZP byly 4 ve věku Infans I (0-6 let), 1 v Infans II (7-14 let), 4 v Adultus I (20-29 let). Zbylé 2 pohřby se nepodařilo určit.

Nejnižší věk Infans I (0-6 let) 44,4%, nejvyšší dosažený věk Adultus I (20-29 let) 44,4%.

PÚK

- Pohřby PÚK na zdejším pohřebišti byly rovněž kostrové.
- Skelety ležely v klasické skrčené poloze, s výjimkou jednoho ženského hrobu.
- Mužské skelety ležely na pravém boku, hlavou směrem k jihu a ženské skelety naopak na levém boku, hlavou směrem k severu.
- Podařilo se zde zachytit i čtyři kúlové jámy kolem jednoho z hrobů, což představuje jedinou nadzemní stavbu tohoto typu z PÚK.
- Rakve byly zjištěny v 5 či 6 případech. Z toho ve 2 hrobech šlo o klasické baumsargy.

Statistika:

Z 26 protoúnětických pohřbů byly 3 ve věku Infans I (0-6 let), 2 v Juvenis (15-19 let), 7 v Adultus I (20-29 let), 9 v Adultus II (30-39 let), 1 v Maturus I (40-49 let) a 4 v Maturus II (50-59 let).

Nejnižší věk Infans I (0-6 let) 11,5 %, nejvyšší dosažený věk Maturus II (50-59 let) 15,4 %.

ÚK

- 7 kostrových pohřbů ÚK byly také uloženy v klasické poloze.
- U žádné z hrobových jam nebyla zaznamenána kamenná úprava.
- Rakev se dochovala v 5 ze 7 případů.

Statistika:

Ze 7 únětických pohřbů byl 1 ve věku Infans II (7-14 let), 2 v Adultus I (20-29 let), 2 v Adultus II (30-39 let). Zbylé 2 se nepodařilo určit.

Nejnižší věk Infans II (7-14 let) 14,2%, nejvyšší dosažený věk Adultus II (30-39 let) 28,6%.

Pohřebiště v Těšeticích „Vinohradech“:

Zde bylo zaznamenáno celkem 41 hrobů s nejméně 45 jedinci.

Z toho ve 27 případech šlo o pohřby dospělých jedinců a v 18 případech o pohřby dětí do 15 let.

Z 41 hrobových jam na „Vinohradech“ obsahovalo 31 kameny s následujícím užitím:

- klasická skříňková úprava (1 hrob)
- hrob s kamenným věncem (2 hroby)
- kamenná komora (22 hrobů)
- zavalení kameny (19 hrobů)

38 zjistitelných hrobů mělo S-J orientaci, avšak s četnými odchylkami.

Mrtví byly uloženi ve skrčené poloze na pravém boku hlavou k jihu a obličejem k východu.

ZÁVĚR:

Jak bylo možné vidět, nejen orientace pohřbů, ale i věková struktura, sociální rozvrstvení a další typické znaky jednotlivých kultur se mohou vychylovat z klasických norem, a právě tyto odlišnosti či odchylky mohou mít často značný význam v poznání kultur a vzájemných vztahů mezi nimi.